

Hudourničarstvo - boljše preventiva kot kurativa!

Končuje se desetletje, ki ga je Organizacija združenih narodov proglasila za desetletje boja proti naravnim nesrečam. Vse številnejše ujme po svetu nas opominjajo, kam vodi nenadzorovano siromašenje naravnega življenjskega okolja, zlasti zmanjševanje površine gozdov in posledično njihovega varovalnega učinka.

Izredna pomembnost in soodvisnost dveh naravnih dobrin, gozda in vode, je vsaj v strokovnih krogih in tudi številnih uradnih aktih splošno priznano dejstvo. Voda je v prvi vrsti obravnavana kot pitna voda, kot neprecenljiva naravna dobrina, pomembna za obstoj vseh živih organizmov na Zemlji. Je tudi eden najmočnejših erozijskih dejavnikov, ki s svojim delovanjem povzroča veliko gorja in škode.

Naravne nesreče so v Sloveniji v zadnjem desetletju odnesle povprečno kar 4,5 % družbenega proizvoda; od tega je bilo največ škode zaradi naraslih voda, hudournikov in zemeljskih plazov. Spomnimo se le neurij v letu 1990 v Zgornji Savinjski dolini, dolini Kamniške Bistrice, na Idrijskem in Cerkijanskem ter ostalih prizadetih območjih, neurij leta 1994 v Zasavju ter nenazadnje lanskoletnih oktobrskih in novembrskih neurij.

Pri nas se žal še vedno dogaja, da odgovorni pozabljajo, da je preventiva mnogo boljša kot kurativa. Delo slovenskih hudourničarjev, ki kot strokovnjaki skrbijo za naš erozijski svet, pa je po sili razmer prepogosto usmerjeno le v drago odpravljanje posledic velikih naravnih katastrof, premalo pa je preventivnih ukrepov, ki bi lahko neizbežne ujme in njihove posledice vsaj omilili.

Prvenstveno je naloga strokovnih, vodstvenih in političnih kadrov pa tudi in predvsem nas gozdarjev, ki upravljamo z gozdnim prostorom in gozdno krajino, da poskušamo po svojih najboljših močeh v praksi uveljaviti številne lepo zveneče deklaracije o ohranjanju in povečanju varstva količin in kakovosti voda ter zmanjšanju in preprečevanju nevarnosti pred različnimi erozijskimi procesi in sorodnimi naravnimi nesrečami.

Dolgoročno gledano bodo postajali vse pomembnejši odgovori na naslednja vprašanja:

- Kakšna zaščita nudi zadovoljivo varnost pred naravnimi nesrečami?
- Kakšna stopnja zaščite in za kakšno ceno?
- Kdo je odgovoren za določanje stopnje zaščite pred naravnimi nesrečami?
- Kako lahko določimo ciljno raven varnosti pred naravnimi nesrečami?

Strokovna usposobljenost na področju načrtovanja in izvedbe varstvenih in varovalnih ukrepov mora ustrezati spremenjenim nevarnostim in potrebami ter ekonomski sposobnosti družbe. Na kratko, potrebno je preiti od sanacij k preventivi in nato k čim boljšim predvidevanjem možnih nevarnosti v okolju. Na področju primerne rabe površin mora biti absolutna prednost namenjena izdelavi kart ogroženosti z naravnimi nesrečami, tj. s poplavami, zemeljskimi in snežnimi plazovi, porušitvami ...

Organizirano hudourničarstvo v Sloveniji praznuje letos 115-letnico dejavnosti. Gozdarstvo kot izvor in edina logična kadrovska streha hudourničarstva je v svoji osnovi predvsem celovito gospodarjenje s prostorom. S tega vidika je ohranjanje in še nadaljnje razvijanje hudourničarskega izobraževanja ter hudourničarske dejavnosti edino zagotovilo za celosten pristop pri reševanju posameznih perečih erozijskih problemov in zagotavljanju domišljene rabe prostora. Slediti moramo misli, ki jo je že pred dobrimi 130 leti izrekel francoski pionir hudourničarstva, gozdarski inženir Prosper Demontzey:

*ne poznam plemenitejšega poslanstva,
kot je pomoč naravi, da bi v naših hribih obnovila
tako popoln red, kot ga je že bila trdno vzpostavila,
a ga je le kratkovidnost človeka
spremenila v pravi kaos.*

Naj bo tako tudi v bodoče!

mag. Aleš Haryat, univ. dipl. inž. gozd.